

Ekonomika EU a nové investiční a finanční nástroje k podpoře jejího růstu

Petr Zahradník,

*ekonomický konzultant a analytik, Brusel
poradce prezidenta Hospodářské komory České republiky*

Zlín

Univerzita Tomáše Bati; Fakulta managementu a ekonomiky

Konference „Finance a výkonnost ve vědě, výuce a praxi“

duben 2015

STRUKTURA PREZENTACE

- ✓ **Aktuální a dlouhodobější ekonomická výkonnost EU;**
- ✓ **Potřeba investičního oživení;**
- ✓ **Menu nástrojů investičního oživení**

AKTUÁLNÍ A DLOUHODOBĚJŠÍ EKONOMICKÁ VÝKONNOST EU

reálný růst HDP (%)

	1995 - 2012	2013	2014	2015	2016
BEL	1,9	0,3	1,0	1,1	1,4
GER	1,5	0,1	1,5	1,5	2,0
EST	4,7	1,6	1,9	2,3	2,9
IRL	4,9	0,2	4,8	3,5	3,6
GRE	2,2	-3,9	1,0	2,5	3,6
SPA	2,6	-1,2	1,4	2,3	2,5
FRA	1,8	0,3	0,4	1,0	1,8
ITA	0,9	-1,9	-0,5	0,6	1,3
CYP	3,6	-5,4	-2,8	0,4	1,6
LAT	4,1	4,2	2,6	2,9	3,6
LIT	4,5	3,3	3,0	3,0	3,4
LUX	3,6	2,0	3,0	2,6	2,9
MAL	3,1	2,5	3,3	3,3	2,9

AKTUÁLNÍ A DLOUHODOBĚJŠÍ EKONOMICKÁ VÝKONNOST EU

reálný růst HDP (%)

	1995 - 2012	2013	2014	2015	2016
NET	2,2	-0,7	0,7	1,4	1,7
AUS	2,0	0,2	0,2	0,8	1,5
POR	1,6	-1,4	1,0	1,6	1,7
SLO	3,0	-1,0	2,6	1,8	2,3
SVK	4,4	1,4	2,4	2,5	3,2
FIN	2,8	-1,2	0,0	0,8	1,4
BUL	2,8	1,1	1,4	0,8	1,0
CZE	3,0	-0,7	2,0	2,5	2,6
DEN	1,7	-0,5	0,8	1,7	2,1
CRO	n.a.	-0,9	-0,5	0,2	1,0
HUN	2,2	1,5	3,3	2,4	1,9
POL	4,5	1,7	3,3	3,2	3,4
ROM	2,9	3,4	3,0	2,7	2,9

AKTUÁLNÍ A DLOUHODOBĚJŠÍ EKONOMICKÁ VÝKONNOST EU

reálný růst HDP (%)

	1995 - 2012	2013	2014	2015	2016
SWE	2,7	1,3	1,8	2,3	2,6
UK	2,1	1,7	2,6	2,6	2,4
Euro-zóna	1,7	-0,5	0,8	1,3	1,9
EU	2,0	0,0	1,3	1,7	2,1
USA	2,5	2,2	2,4	3,5	3,2
JAP	1,1	1,6	0,4	1,3	1,3
CHN	9,7	7,8	7,4	7,1	6,9
RUS	n.a.	1,3	0,5	-3,5	0,2

AKTUÁLNÍ A DLOUHODOBĚJŠÍ EKONOMICKÁ VÝKONNOST EU

Investice (%)

	1995 - 2012	2013	2014	2015	2016
BEL	2,7	-2,2	3,6	1,7	2,8
GER	0,7	-0,6	3,1	2,1	4,3
EST	7,1	2,5	-1,0	1,5	3,7
IRL	4,8	-2,8	8,6	9,7	8,9
GRE	1,8	-9,5	0,8	8,4	15,0
SPA	2,9	-3,8	3,2	4,7	5,2
FRA	2,2	-1,0	-1,6	0,6	4,3
ITA	1,4	-5,4	-2,6	1,0	4,1
CYP	1,9	-17,1	-11,1	-1,6	4,5
LAT	n.a.	-5,2	1,2	2,6	4,8
LIT	7,3	7,0	7,0	5,6	6,1
LUX	3,6	-4,5	2,4	2,4	3,0
MAL	n.a.	2,3	10,0	8,0	0,0

AKTUÁLNÍ A DLOUHODOBĚJŠÍ EKONOMICKÁ VÝKONNOST EU

Investice (%)

	1995 - 2012	2013	2014	2015	2016
NET	2,2	-4,0	1,7	3,0	4,0
AUS	1,8	0,7	0,9	0,9	0,8
POR	1,3	-6,3	2,4	2,9	3,1
SLO	3,6	1,9	5,5	4,7	2,5
SVK	3,6	-2,7	3,9	4,0	4,5
FIN	3,9	-4,8	-4,2	0,0	2,2
BUL	7,8	-0,1	2,3	-2,3	-2,6
CZE	3,6	-4,4	3,4	4,1	3,0
DEN	2,3	0,9	2,1	2,3	3,8
CRO	n.a.	-1,0	-3,6	-1,0	2,1
HUN	2,4	5,2	13,7	3,1	-1,0
POL	7,5	0,9	9,3	5,9	6,3
ROM	5,8	-7,9	-5,4	3,5	4,1

AKTUÁLNÍ A DLOUHODOBĚJŠÍ EKONOMICKÁ VÝKONNOST EU

Investice (%)

	1995 - 2012	2013	2014	2015	2016
SWE	3,7	-0,4	4,7	4,4	4,5
UK	1,3	3,4	7,4	6,9	6,3
Euro-zóna	n.a.	-2,4	0,9	2,0	4,4
EU	n.a.	-1,5	2,2	3,0	4,6
USA	2,8	2,7	3,8	5,4	5,8
JAP	-1,1	3,2	2,9	1,2	2,1
CHN	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
RUS	n.a.	-0,2	-6,6	-12,0	-1,5

DESKRIPCE AKTUÁLNÍ EKONOMICKÉ SITUACE, OVLIVNĚNÉ NĚKTERÝMI DLOUHODOBÝMI FAKTORY

- ✓ **EU: I přes viditelný proces ekonomického ožívání počínaje rokem 2014 zůstává aktuální růstová výkonnost stále vážnoucí; taktéž dosud nepřesvědčivá investiční aktivita brání robustnějšímu nastartování domácí poptávky;**
- ✓ **V podmínkách globálního ekonomického vývoje je pokles cen ropy výrazným spouštěčem růstu (díky redistribučnímu důchodovému efektu od zemí, které vyvážejí komodity ve prospěch těch, které je dovážejí);**
- ✓ **Silný ekonomický růst USA může brzy vyvolat divergenci v přístupech měnové politiky mezi USA (měnová restrikce) a EU (pokračující bezprecedentní měnová expanze), což může dále ovlivnit kursový vývoj (otázka opětovného dosažení kursové parity má spíše dnes podobu kdy?, nežli zda?);**
- ✓ **EU: pozvolna posilující soukromá spotřeba = jediný konstantní prvek v ožívání růstu před dvěma lety (bod zlomu); investice se stále zdrhávají a zůstávají slabé → momentální investiční rozhodnutí mohou být z pohledu sentimentu též ovlivněna uvědoměním si řady strukturálních problémů (nezaměstnanost, potřeba řešit fiskální problém, problém stárnutí nebo zpomalování produktivity).**

POTŘEBA INVESTIČNÍHO OŽIVENÍ

Investiční útlum byl zásadně ovlivněn klíčovými objektivními i subjektivními faktory, které však postupně buď oslabují, nebo alespoň nalézají dlouhodobě přijatelná a uskutečnitelná řešení; svůj díl na tom má i cílená hospodářská politika EU, zvláště pak ofenzíva nové Junckerovy Evropské komise:

- Proces deleveraging v korporátním sektoru byl ve většině završen (oddlužení a odstranění nadměrně rizikového jednání);
- Fiskální tlaky;
- Zvýšená ekonomická;
- Pozitivní dopad kursově depreciační na vývozní odvětví;
- Zlepšení podmínek na finančních trzích (Comprehensive Assessment) – výnosy suverénních dluhopisů klesly a spready se výrazně zúžily; na druhé straně – nová intenzita geopolitických rizik (Rusko, arabský svět);
- Půjčování ze strany bank zůstává slabé (zvláště v jižních státech)

MENU NÁSTROJŮ INVESTIČNÍHO OŽIVENÍ V EU

- **Příležitosti Víceletého finančního rámce 2014 – 2020;**
- **Evropské strukturální a investiční fondy (ESIF);**
- **Evropský fond pro strategické investice (ESIF);**
- **Unie kapitálových trhů**

PŘÍLEŽITOSTI VÍCELETÉHO FINANČNÍHO RÁMCE 2014 - 2020

- Příležitosti Víceletého finančního rámce 2014 – 2020 představují jak způsob překonání stále zjevných dopadů krize (strukturální nezaměstnanost, vážnoucí investice), tak současně i výraznějších strukturálních poruch a rizik (dobudování energetické a dopravní infrastruktury, posílení role výzkumu a vývoje, řešení sociálních problémů apod.); přes obrovskou sumu je rozsah omezený (1% HND EU); správa = 61,6 mld. EUR

kapitola	2014 – 2020
1. Inteligentní růst podporující začlenění	450,8
1a. Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost	125,6
1b. Hospodářská, sociální a územní soudržnost	325,1
2. Udržitelný růst: přírodní zdroje	373,2
- z toho přímé platby	277,9
3. Bezpečnost a občanství	15,7
4. Globální Evropa	58,7

PŘÍLEŽITOSTI VÍCELETÉHO FINANČNÍHO RÁMCE 2014 - 2020

- Poměrně významné strukturální přeskupení finančních částek jednotlivých hlavních kapitol mezi obdobími (v porovnání s 2007 – 2013); pokles relativní váhy i absolutní výše prostředků jdoucích na kohezní politiku; díky novému regionálnímu členění je koheze rovnoměrněji pokrytá po celé EU při zachování vysoké míry solidarity bohatších s méně vyspělými; výrazný nárůst prostředků mimo kohezní politiku (HORIZON 2020) – odraz silnější pozice čistých plátců; výrazná redukce prostředků na Společnou zemědělskou politiku, zejména přímé platby
- Daleko silnější propojení výdajů Víceletého finančního rámce 2014 – 2020 s podporou konkurenceschopnosti, s důrazem na návratnost;
- 1a. Konkurenceschopnost pro růst a zaměstnanost (CEF, Copernicus, COSME, Erasmus+, Clo 2020 a Fiscalis, ITER, Sociální změny a inovace): **+37,2%**;
- 1b. Kohezní politika: **-8,5%**;
- 2. Udržitelný růst: přírodní zdroje: **-11,3%** (z toho přímé platby **-12,9%**);
- 3. Bezpečnost a občanství (azyl, migrace, civilní obrana, spotřebitelé, zdraví, spravedlnost): **+26,5%**;
- 4. Globální Evropa: **+3,3%**

EVROPSKÉ STRUKTURÁLNÍ A INVESTIČNÍ FONDY

- **Kohezní politika: 325,1 mld. EUR pro celou EU (Česká republika 21,6 mld. EUR);**
- **Řada nových inovativních prvků, které posilují přímý finanční/ ekonomický efekt kohezní politiky (v porovnání s tradičním přístupem vyrovnávání socio-ekonomických rozdílů):**
- **Tematická koncentrace;**
- **Lepší měřitelnost výsledků;**
- **Kondicionality a výkonnostní prémie;**
- **Integrovaný přístup;**
- **Využívání návratných finančních nástrojů (v celkovém rozsahu až 10% alokace);**
- **Primární obsahové zaměření na projekty přímo spojené s konkurenceschopností (spíše podpora inovačního parku než rekonstrukce kašny na návsi)**

EVROPSKÝ FOND PRO STRATEGICKÉ INVESTICE

- Aktuální ofenziva Junckerovy Evropské komise
- Již v předvolebním období: zásadní trumf – Investiční plán pro Evropu (Junckerův plán);
- Investice bez přívlastků (dříve byly preferovány – viz Strategie Evropa 2020 – investice inteligentní, zdrojově efektivní, sociálně začleňovací apod.) – nyní jde primárně o investice *per se*; mezi lety 2007 a 2013 pokles objem investic v EU o 15% v průměru;
- Společný projekt Evropské komise a Evropské investiční banky, resp. EIF;
- Cíl: do konce roku 2017 mobilizovat alespoň 315 mld. EUR veřejných a soukromých investic do reálné ekonomiky;
- Výchozí základna: 16 mld. EUR záruka Evropské komise + 5 mld. EUR EIB (+ možné další soukromé i příspěvky) → prostředky na dlouhodobé investice: 240 mld. EUR
→ prostředky pro malé a střední podniky: 75 mld. EUR;

Odhadovaný multiplikační efekt 1:15

Podpora dlouhodobých investičních projektů: infrastruktura, infrastruktura energetická, dopravní, ICT, zvláště v průmyslových centrech, vzdělávání, výzkum, inovace, obnovitelné zdroje a energetická účinnost; podpora zejména středně velkých podniků prostřednictvím EIF

UNIE KAPITÁLOVÝCH TRHŮ

- **Zlepšení přístupu k financování pro všechny typy podnikatelských subjektů (zejména malé a střední) v celé EU a pro investiční projekty především infrastrukturního typu;**
- **Zvýšení objemu a diverzifikace zdrojů financování od investorů v EU i ze světa;**
- **Efektivnější a přínosnější fungování finančních trhů prostřednictvím propojování investorů s těmi, kteří potřebují financování za nízkých nákladů jak uvnitř členských států, tak napříč jimi**

Děkuji za pozornost

Petr Zahradník

pzahradnik@email.cz